

Nr. 21723/19.08.2021

APROB,

PRIM-MINISTRU

Vasile-Florin CÎȚU

AVIZAT,

VICEPRIM-MINISTRU

Ilie-Dan BARNA

MEMORANDUM

De la: Ministrul transporturilor și infrastructurii

Cătălin DRULĂ

Avizat: Ministrul finanțelor

Dan VÎLCEANU

Tema: Acordarea unui ajutor de stat individual Societății Comerciale "Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM" - S.A pentru pagubele suferite, în perioada 01.07.2020 - 31.12.2020, ca urmare a pandemiei COVID-19 și cauzate direct de această pandemie, în baza art. 107 alin. (2) lit. b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

I. Necesitatea promovării memorandumului

Contextul de piață generat de criza noului coronavirus COVID-19

Sectorul transporturilor aeriene este unul dintre cele mai afectate de pandemia generată de noul tip de coronavirus SARS-COV-2.

În ceea ce privește România, Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM" S.A, (denumită în continuare TAROM) s-a confruntat încă de la debutul pandemiei cu probleme de ordin economic, generate de pierderea veniturilor pe fondul unui trafic aerian scăzut.

În acest context, prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 139/2020* a fost instituit cadrul legal pentru acordarea unui ajutor de stat Societății "Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM"- S.A. pentru compensarea pierderilor economice suferite în contextul pandemiei de COVID-19 și susținerea activității companiei până la 31.12.2020.

Conform dispozițiilor *OUG nr. 139/2020*, Ministerul Finanțelor a fost autorizat să garanteze, în numele și contul statului, la solicitarea TAROM, un împrumut contractat de beneficiar în limita sumei de 312.744.200 lei, pe o perioadă de până la 6 ani, cu titlu de ajutor de stat, în scopul acoperirii cheltuielilor de exploatare și de capital necesare susținerii activității până la data de 31.12.2020 și care nu trebuia să depășească valoarea pierderilor suferite ca urmare a pandemiei de COVID-19 și cauzate direct de această pandemie, stabilite în conformitate cu decizia de autorizare a Comisiei Europene.

Prin *Decizia nr. C(2020) 6910 final*, Comisia Europeană a autorizat măsura de ajutor de stat în favoarea TAROM, sub formă de garanție de stat pentru un împrumut în valoare de numai 19.33 milioane euro, ajutor care a compensat parțial prejudiciul suferit de către compania aeriană ca urmare a pandemiei Covid-19, respectiv pentru perioada 16 martie - 30 iunie 2020.

Având în vedere că pandemia COVID-19 a continuat să afecteze în mod substanțial sectorul transporturilor aeriene și după 30 iunie 2020, **TAROM a revenit cu solicitarea de a-i fi compensate pierderile cauzate de această pandemie, în perioada 01.07. - 31.12.2020.**

În conformitate cu dispozițiile art. 7 alin. (1) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996*, cu modificările și completările ulterioare, orice măsură de ajutor de stat poate fi acordată numai în baza unui Memorandum aprobat de Guvern privind oportunitatea promovării respectivei măsuri și încadrarea în politicile economico-bugetare și financiare ale Guvernului.

A. Obiectivul măsurii de ajutor de stat și justificarea acesteia

A.1.1. Prezentarea Companiei naționale de transporturi aeriene române - TAROM S.A.

TAROM acoperă o parte importantă din piața de transport aerian din România, având înainte de izbucnirea pandemiei COVID-19 o cotă de piață de aproximativ 13% .

TAROM a fost înființată și își desfășoară activitatea în conformitate cu *Ordonanța Guvernului nr. 45/1997*, având ca obiect principal de activitate executarea de transporturi aeriene interne și internaționale de călători, bagaje, mărfuri și poștă, prin curse regulate și charter, precum și prestații legate de transportul aerian, respectiv comercializarea în regim duty-free, handling, catering, transport terestru în continuarea transportului aerian și alte activități stabilite prin statutul societății.

TAROM opera înainte de izbucnirea pandemiei COVID-19 peste 50 destinații proprii și destinații deservite de partenerii code share, fiind membră a Asociației Internaționale a Transportatorilor Aerieni (IATA) din anul 1993. De asemenea, TAROM este membră a SkyTeam din 2010, o alianță aeriană globală care oferă clienților de la companiile aeriene membre acces la o rețea globală extinsă cu mai multe destinații, mai multe frecvențe și mai multă conectivitate, ceea ce a consolidat și mai mult prezența companiei în Europa de Est.

Ca parte auxiliară a activității sale, TAROM furnizează, de asemenea, servicii de transport operatorilor de turism, prin intermediul curselor charter. După izbucnirea pandemiei COVID-19, operațiunile charter au fost dezvoltate, devenind o importantă sursă de venituri pentru companie.

În ceea ce privește structura acționariatului, TAROM este constituită ca societate comercială pe acțiuni, pachetul de acțiuni fiind deținut de: Statul Român, reprezentat prin Ministerul

Transporturilor și Infrastructurii - 97,22%, Societatea de Investiții Financiare “Muntenia” S.A. - 0,08%, Regia Autonomă “Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian” - ROMATSA R.A. - 1,24%, Compania Națională “Aeroporturi București” S.A - 1,46%.

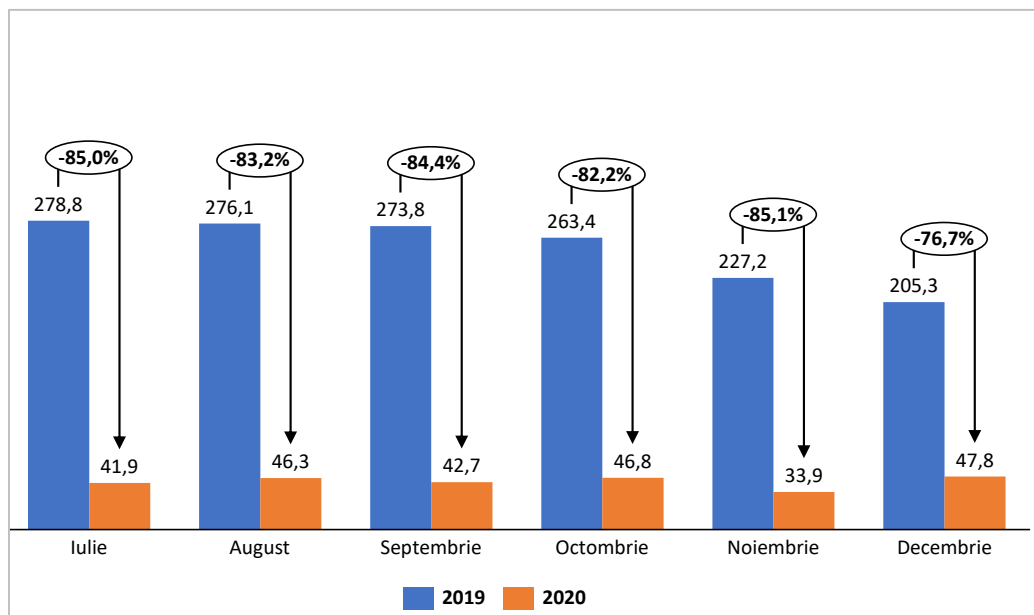
În anul 2019, TAROM a transportat un număr de 2,9 milioane pasageri, înregistrând astfel un nivel similar cu cel din anul 2018.

În ceea ce privește anul 2020, dacă în primele două luni traficul de pasageri pe rute regulate a fost puțin peste nivelul aceleiași perioade din anul 2019, în luna martie traficul de pasageri s-a situat la mai puțin de jumătate față de aceeași lună a anului 2019 și față de planificarea pentru 2020, în aprilie traficul de pasageri pe rute regulate fiind suspendat complet. În lunile următoare revenirea s-a realizat într-un ritm foarte lent, cu un trafic de aprox. 10-15% din volumele normale în primele luni după ridicarea stării de urgență (mai, iunie 2020).

După 30 iunie 2020, evoluția nefavorabilă a activității TAROM s-a menținut, ca efect al valului 2 al pandemiei.

În graficul de mai jos este ilustrată evoluția comparativă a traficului de pasageri pentru a doua jumătate a anului 2020, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019.

Tabelul nr. 3 - Evoluția numărului de pasageri curse regulate TAROM în perioada iulie - decembrie 2019 vs. 2020
(mii pasageri, iulie-decembrie)

Sursa: TAROM

A.1.2. Impactul economic al epidemiei COVID-19 asupra TAROM

Pandemia COVID-19 a afectat întregul sector de aviație (companii aeriene, aeroporturi, companii de handling și alți furnizori de servicii specifice), unul dintre sectoarele economice puternic afectate de restrângerea severă a mobilității persoanelor.

Efectul negativ direct asupra activității TAROM, care demonstrează și legătura de cauzalitate dintre criza generată de pandemie și prejudiciul suferit a condus la luarea unor măsuri imediate de reducere a costurilor, după cum urmează:

- suspendarea contractelor individuale de muncă pentru aproximativ 1.000 de angajați (prin rotație), începând cu luna aprilie 2020, în condițiile prevăzute la art. 52 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 53/2003 privind Codul Muncii, ca urmare a reducerii temporare a activității companiei;
- reducerea programului de lucru de la 5 zile la 4 zile pe săptămână, cu reducerea corespunzătoare a salariului personalului rămas în activitate, începând tot cu luna aprilie 2020, pentru perioada iulie-dec 2020;
- eliminarea serviciilor de catering la bordul aeronavelor;
- suspendarea/anularea zborurilor către mai multe destinații.

Suspendarea contractelor individuale de muncă prin șomaj tehnic, cât și reducerea programului de lucru de la 5 zile la 4 zile lucrătoare/săptămâna au condus la reducerea cu 58,5 milioane lei a cheltuielilor cu personalul pe cele 6 luni analizate, conform datelor preliminare la 31.12.2020.

A.2. Justificarea măsurii de acordare a unui ajutor de stat în baza art. 107 alin. (2) lit. b) TFUE

a) Necesitatea acoperirii unor cheltuieli pentru care TAROM nu dispune de finanțare

După încetarea stării de urgență și intrarea în vigoare a stării de alertă, evoluția nefavorabilă a activității TAROM s-a menținut, astfel încât pe perioada 01 iulie - 31 decembrie 2020 efectele negative ale pandemiei s-au reflectat în numărul redus de pasageri pentru cursele regulate, comparativ cu datele aferente aceleiași perioade a anului 2019, ceea ce a condus la reducerea semnificativă a veniturilor.

Astfel, în perioada menționată mai sus, veniturile TAROM din curse regulate au reprezentat aproximativ 15% din veniturile obținute în aceeași perioadă a anului 2019, în timp ce costurile directe nu au putut fi scăzute sub 30% din valoarea costurilor din aceeași perioadă a anului 2019.

b) Necesitatea acoperirii unor plăți iminente ce țin de menținerea funcționării și o serie de plăți scadente în următoarea perioadă, a căror amânare ar determina blocarea activității TAROM

Având în vedere dificultățile cu care s-a confruntat compania în ultimul an, o serie de plăți au rămas restante sau au fost amânate. Valoarea totală a ieșirilor de numerar necesare pentru stingerea datoriilor deschise la acest moment în situațiile financiare ale companiei se ridică la 1,18 miliarde lei (din care 697 milioane lei pentru stingerea datoriilor pe termen scurt).

O parte din această valoare ar putea fi acoperită prin finanțarea prejudiciului cauzat de pandemia COVID 19 în perioada 01.07. - 31.12.2020, estimat la aproximativ 7.956.776 euro.

A.3. Oportunitatea promovării măsurii de ajutor de stat individual

Pentru a simplifica procedurile aplicabile în mod uzual în domeniul ajutorului de stat și a veni în ajutorul Statelor Membre în această perioadă dificilă, în data de 19 martie 2020, Comisia Europeană a publicat Comunicarea Comisiei privind Cadrul Temporar, în cuprinsul căruia acordă îndrumări și abilitază Statele Membre astfel încât acestea să fie în măsură să adopte cele mai eficiente măsuri de sprijinire a economiei.

Comisia menționează că, în afara prevederilor Cadrului Temporar, Statele Membre pot să acorde compensații întreprinderilor din sectoarele care au fost afectate în mod special de epidemie (de exemplu, **transporturi**, turism, cultură, ospitalitate și comerțul cu amănuntul) pentru pagubele suferite ca urmare a pandemiei și cauzate direct de aceasta, în temeiul art. 107 alin. (2) lit. b) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, după autorizarea prealabilă a acestor ajutoare de către Comisia Europeană.

Prin urmare, Statele Membre pot acorda compensații în temeiul art. 107 alin. (2) lit. b) din TFUE pentru pagubele cauzate în mod direct de epidemia de COVID-19 întreprinderilor care au primit anterior ajutor de stat în temeiul Orientărilor privind salvarea și restructurarea, cum este și cazul TAROM.

Cu privire la oportunitatea concretă a promovării măsurii de ajutor de stat individual pentru TAROM menționăm că, la nivel european, în contextul generat de criza COVID-19, mai multe State Membre au demarat și parcurs procedurile necesare în vederea obținerii de ajutoare de stat în sectorul aerian, în baza art. 107 alin. (2) lit. b)¹.

Mai mult decât atât, Comisia Europeană a aprobat deja măsuri de ajutor de stat în favoarea unor companii aeriene, pentru compensarea daunelor cauzate de pandemia COVID-19 și după 30 iunie 2020^{2 3}.

Luând în considerare toate aspectele de mai sus, în vederea sprijinirii activității TAROM și pentru a diminua efectele negative care afectează în mod direct transportul aerian cauzate de pandemia COVID-19, considerăm oportună și necesară intervenția statului român prin acordarea unui ajutor de stat individual în baza art. 107 alin. (2) lit. b) TFUE care să compenseze pagubele directe suferite de transportatorul aerian în perioada 01 iulie-31 decembrie 2020, din cauza crizei fără precedent generate de epidemia COVID-19.

Prejudiciul cauzat TAROM de pandemia COVID-19 constă în pierderea veniturilor din cauza suspendării zborurilor pe anumite rute, ajustate cu costurile care au fost evitate ca urmare a volumului de activitate redus. Prejudiciul este calculat ca reprezentând pierderea de valoare prin

---

¹ A se consulta în acest sens https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_454
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_515
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_514
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_541

² A se consulta în acest sens: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2540

³ A se consulta în acest sens: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_809

comparație cu ceea ce TAROM ar fi putut obține dacă criza generată de pandemia COVID-19 nu ar fi avut loc și dacă TAROM ar fi fost în măsură să funcționeze în parametrii normali (respectiv, prin comparație cu nivelul aceleiași perioade a anului 2019).

Pierderile de venituri au fost calculate pe fiecare rută, lunar, comparând veniturile înregistrate în 2020 cu cele înregistrate în perioada de referință (iulie-decembrie 2019). Veniturile înregistrate în 2019 au fost ajustate pentru a elimina cursele care au fost anulate din planul de zbor pentru 2020 ca urmare a deciziilor de management, fără legătură cu pandemia COVID-19, pentru a asigura un calcul corect al variației, care reflectă astfel rezultatul direct al impactului pandemiei.

În ceea ce privește costurile evitate, acestea reprezintă costurile variabile directe care ar fi fost înregistrate dacă activitatea nu ar fi fost afectată de pandemia de COVID-19 și care au fost evitate în contextul actual. Acestea acoperă costurile cu asigurarea pasagerilor, catering pentru echipaj și pasageri, combustibil, certificate CO₂, landing, survol, handling, plata variabilă pentru echipaj (care este strict corelată cu numărul de ore de operare) și cheltuieli cu diurna, transport și cazare, compensații pentru neregularități de zbor, mentenanță variabilă și alte costuri direct legate de operarea avioanelor.

Estimarea valorii acestora a fost făcută pe baza valorii costurilor normale înregistrate de TAROM în perioada iulie-decembrie 2019, pe fiecare destinație, lunar, comparate cu estimările pentru aceeași perioadă a anului 2020 (estimare bazată pe rata orară de cheltuieli directe pe ora-bloc, ținând cont de numărul de ore-bloc efectiv înregistrate în perioada de referință).

La acestea se adaugă cheltuielile fixe evitate, care au înregistrat un nivel mai redus față de perioada similară a anului 2019, în principal datorită măsurilor de reducere de costuri implementate de managementul companiei (șomaj tehnic, reducerea timpului efectiv de lucru etc).

Astfel, valoarea prejudiciului pentru care se solicită compensarea este reprezentată de diferența dintre veniturile pierdute și costurile evitate ca efect direct al pandemiei COVID-19.

A rezultat o valoare a pagubei cauzată de pandemia COVID-19, care poate fi acoperită prin ajutorul de stat, pentru perioada 01 iulie 2020 - 31 decembrie 2020, în cuantum estimat de până la 38.654.017 lei (7.956.776 euro).

B. Baza legală

Măsura propusă de ajutor de stat se acordă în baza dispozițiilor art. 107 alin. (2) lit. b) din TFUE care prevede în mod expres că *sunt compatibile cu piața internă ajutoarele destinate reparării pagubelor provocate de calamități naturale sau de alte evenimente extraordinare.*

Menționăm că prin Decizia Comisiei Europene SA. 56685 din 12 martie 2020, Comisia Europeană a încadrat epidemia COVID-19 ca circumstanță extraordinară.

Pentru aplicarea măsurii după autorizarea acesteia de către Comisia Europeană este necesară modificarea *Ordonanței Guvernului nr. 45/1997 privind înființarea Societății Comerciale Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM - S.A.*, astfel încât să fie reglementate situația și condițiile în care TAROM poate fi finanțată de la bugetul de stat.

C. Furnizorul / administratorul măsurii de ajutor de stat

Furnizorul și administratorul ajutorului de stat este Ministerul Transporturilor și Infrastructurii.

D. Instrumentul de acordare utilizat

Ajutorul se va acorda sub formă de finanțare nerambursabilă de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, în limita sumelor aprobate prin legile bugetare anuale și rectificările bugetare.

Valoarea ajutorului de stat va fi stabilită prin Decizia Comisiei Europene de autorizare a ajutorului de stat. Mecanismul de alocare și control al ajutorului de stat va fi stabilit prin ordin al ministrului transporturilor și infrastructurii, după autorizarea ajutorului de către Comisia Europeană și modificarea *Ordonanței Guvernului nr. 45/1997 privind înființarea Societății Comerciale Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM - S.A.*, astfel încât să fie reglementate situația și condițiile în care TAROM poate fi finanțată de la bugetul de stat.

E. Durata măsurii de ajutor de stat

Ajutorul de stat se acordă pentru acoperirea pierderilor generate de pandemia COVID-19 în perioada 01 iulie -31 decembrie 2020.

F. Bugetul măsurii de ajutor de stat

Suma propusă Comisiei Europene de autorizare a ajutorului de stat este în cuantum de până la **38.654.017 lei (7.956.776 euro)**, iar valoarea ajutorului va fi stabilită prin Decizie a Comisiei Europene. În situația autorizării acestei măsuri de către Comisia Europeană, suma aferentă ajutorului de stat va fi dedusă din valoarea ajutorului de stat individual de restructurare prevăzută în Memorandumul cu tema „Acordarea unui ajutor de stat individual de restructurare Societății Comerciale “Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM” S.A., în vederea restabilirii viabilității companiei pe termen lung”, aprobat în ședința Guvernului din data de 05.11.2020.

G. Beneficiarul măsurii de finanțare

Beneficiarul măsurii de ajutor de stat este Societatea Națională “Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM” S.A., Calea Bucureștilor nr. 224F, Otopeni, județul Ilfov, România.

H. Costurile eligibile pentru acordarea ajutorului

Finanțarea companiei aeriene este absolut necesară pentru asigurarea funcționării TAROM pe perioada pandemiei COVID-19 dar și pe perioada imediat următoare, până la relansarea operațiunilor de transport aerian, ajustarea nivelului de activitate la noile niveluri ale cererii și stabilizarea situației financiare a companiei. Costurile eligibile sunt detaliate la pct. A2, A3.

I. Efectele preconizate ale măsurii

Măsura, supusă notificării la Comisia Europeană, de acordare a unui ajutor de stat individual Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Române - TAROM S.A. pentru acoperirea pierderilor generate de măsurile impuse pentru limitarea răspândirii coronavirusului SARS-CoV-2, pentru perioada 01.07. - 31.12.2020, va asigura funcționarea TAROM pe perioada pandemiei COVID- 19, dar și pe perioada imediat următoare, până la relansarea operațiunilor de transport aerian și stabilizarea situației financiare a companiei, permițând totodată companiei să treacă la implementarea planului de restructurare care să-i asigure rentabilizarea pe termen mediu și lung.

J. Încadrarea în politicile economico-bugetare și financiare ale statului

Având în vedere condițiile excepționale generate de pandemia COVID-19, precum și în considerarea efectelor negative pe care aceasta le are asupra sectorului transportului aerian, Comisia Europeană a acordat o serie de îndrumări și a abilitat în mod expres Statele Membre să adopte cele mai eficiente măsuri de sprijinire a industriei de transport aerian.

Prin Memorandumul cu tema „Acordarea unui ajutor de stat individual de restructurare Societății Comerciale *“Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM” S.A., în vederea restabilirii viabilității companiei pe termen lung*”, Guvernul a aprobat deja acordarea unui ajutor de restructurare. Ajutorul de stat pentru compensarea pierderilor generate de pandemia COVID, în perioada 01 iulie-31 decembrie 2020, este o măsură care vine în sprijinul implementării planului de restructurare TAROM, valoarea acestui ajutor de stat urmând a fi dedusă din sumele deja aprobate de Guvernul României, ca ajutor de restructurare.

Prin urmare, considerăm că măsura de ajutor de stat individual pentru TAROM, propusă în temeiul art. 107 alin. (2) lit. b) din TFUE, se încadrează în politicile economico-bugetare și financiare ale statului român.

II. Propuneri

Având în vedere toate datele și informațiile prezentate mai sus, ***propunem aprobarea Memorandumului cu tema: Acordarea unui ajutor de stat individual Societății Comerciale “Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM” - S.A pentru pagubele suferite, în perioada 01.07.2020 - 31.12.2020, ca urmare a pandemiei COVID-19 și cauzate direct de această pandemie, în baza art. 107 alin. (2) lit.b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene***, măsura propusă încadrându-se în politicile economico-bugetare și financiare ale statului român și fiind în concordanță cu legislația națională și europeană privind ajutorul de stat. Ajutorul de stat va fi supus notificării Comisiei Europene și va fi acordat numai după și în condițiile autorizării Comisiei Europene.

Precizăm că prin adresa cu nr. 6267/28.05.2021, anexată, Consiliul Concurenței a confirmat încheierea procesului de consultare a membrilor Consiliului Interministerial pentru aplicarea politicii în domeniul ajutorului de stat, fără a fi înregistrate observații sau comentarii cu privire la măsura menționată mai sus. De asemenea, prin adresa nr. 51698/31.05.2021, anexată, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a transmis punctul de vedere privind complementaritatea măsurii de ajutor de stat cu programele finanțate din fonduri europene.